

M A G Y A R
K U R I R

M D C C C X I - d i k
E S Z T E N D Ö R E .

Dr. Decsy Sámuel

és
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pántzél Dániel

által.

II. Fertály Esztendő.

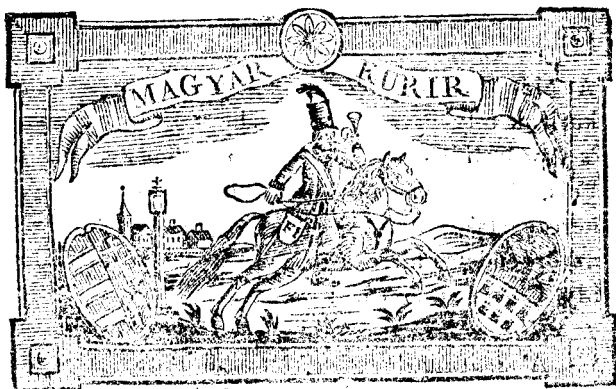
Bétsben, 1811.

Nyomtatott Nemes Haykul Antal
betűivel.

STAY

THE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nro. 27.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Aprilis 2-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s

Felséges Urunk, igen szeretett leányának a' Fels. Frantzia Császárnénak szerentséssen végbe ment szüléséről tudóssítatván, a' múlt szerdán, úgymint a' múlt Mártzius 27-ik napján, esteli hetedfél órakor, az udvarnál nagy gálát rendelni méltóztatott, mellyenn sok fő rangú és méltóságú személyek voltak jelen. Hogy ezen szerentsés történeten, tudniillik a' Fr. Császári Korona herczeg születésénn való örömben a' Bécsi Publikum is részt vehessen, méltóztatott Eő Csász. 's Apostoli Királyi Felsége olly rendelést tétetni, hogy a' közelebb múlt vasárnapon, mindenbelső és külső városbéli teatromokban mindennek, a' kinek tettett, szabad bemenetel engedtetett. —

A' Mártzius 22-ik és 23-ik napjain ide érkezett kurirok olly örvendetes hirt hoztak ide Eő Csász. 's Apostoli Királyi Felségének, hogy mind a' Fels. Császárné, mind a' született Fr. Császári hercegegetske kivánt egészségben légyenek. — Erre az örvendetes hirre egy Német Országi Tudós illy Chronosticont irt:

eCCe prInCeps roMae aD Vota eVropae.

A' *Journal de l'Empire* tzimü Párisi Zsurnál közelgetvén a' Fels. Frantzia Császárné szülésének napja, illy megtartásra méltó jegyzést adott ki: Tudva vagyon, *úgymond*, hogy az elfelejtetetlen Császárné *Mária Thérézia*, 1742-ik esztendőben, a' maga első szülött fiát és örökösét *II. Jósefet* 1742-ik esztendőben, igen szoros környülállások közzé lévén tétetve, a' Posonyi Ország Gyűllésenn ölébe vevén, hiv Magyarjainak mutogatta, 's töllök segítséget kért és nyert is. Közelget az a' szempillantat, mellyben néhai *Mária Thérézia* unokaleánya, a' mi imadásra méltó Császárnénk is olly szerentsés fog lenni, az Ország reménységet, 20 különböző nemzeteknek foglaló kötelét, a' Szüz Mária templomában a' minden népeknek Istene eleibe viheti. Maga a' Frantzia Császárné is gyakorta mondotta, hogy ezt a' napot életének leg szerentsébbb napjának fogja tartani. —

Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége a' B. Zach linea regementjének érdemes Kapitányt *Hausenbluse Ferontz Károlyt* 30 esztendőig való hiv hadi szolgálatjára nézve mind két nemen lévő maradékival egyetemben *Ehrenhelms* predicatummal, Austriai örökos birodalmaiban nemességre emelni, és az ez erant költ Cs. Kir. petsétes le-

velet nékie minden taksa fizetés nélkül kiadatni méltóztatott kegyelmessen.

Magyar Ország.

A' Felsőleges Császárnak és Ap. Királynak a' bankóczéduláknak megkevesíttetésekét erányozó, és a' múlt Mártzius 15-ik napján kiadott, és Sopron Sz. K. Városban is közönségessé tétetett kegyelmes Patensének mindjárt akkor az a' jó követkevése lön, hogy az elrejtve tartott rézpénz mingyárt folyamatba ment, és valamint a' piatzo-
kon, úgy az áruló boltokban is nem papiros, hanem réz pénzelt fizettek a' vásárlók, és mind a' portékáknak, mind az eleségnek árra alább szállott.

A' múlt 1810-ik esztendőben, a' Kir. privilegiált hajós Társaságnak költségénn a' Bács Vármegyei Ferentz nevet viselő Canalisban, egy milliom háromszáz tizennyólcz ezer; kétszáz nyóltzvan hét és $\frac{1}{2}$ mázsa különbkülönbféle élet; 4985 $\frac{1}{2}$ átalag bor, 301,554 $\frac{1}{2}$ mázsa só; 11,792 $\frac{1}{2}$ mázsa réz és ezüst értz; 265,803 $\frac{1}{2}$ mázsa fa; 102,313 mázsa liszt, dohány, mész, bőr és gubats; mind öszve egy milliom 584,477 $\frac{1}{2}$ mázsa, 698 hajókon vitetett által, és 367 üres hajók mentenek által.

A' Zemlini, vagy Zimonyi tudósítások szerint az Orosz és Török hadi seregek közt való ellenségeskedés már elkezdődött. Tudniillik a' múlt Februárius hólnap közepén, a' még most is Somlyanba kvartirozó nagy Vezér, a' kormánya alatt lévő ármádiának egy részét, melly többire Asiai truppokból állott, Filippopolyba küldötte, olly parantsolat mellett, hogy az Orosz hadi népet téli kvártelyában támadja meg. De ezek,

tudnillik az Oroszok jókor tudósítván az ellenségnek szándékáról, a' Török hadi seregeknek előjáró 15,000 főből álló népet nagy erővel, és sok ágyúkkal meg támadták. A' Törökök ugyan elég vitézi módon viselték magokat, végtére mindazáltal kéntelenek voltak sok holtaknak és sebbesteknek hátrahagyásokkal magokat vissza húzni. A' meg győzöttettek közzül 3000 embert fogtak el, 16 ágyút, és sok tábori eszközt nyertek a' győzedelmesek. — Az elfogatott Muzulmannok közt egynéhány Basák is vannak. — Ez a' tsata *Loftza* környékénn, Filippopolis napnyugoti része felé esett meg.

Frantzia Birodalom.

A' Párisi Császári Menagerie, az az, ritka állatok gyűjteménye egy igen ritka és különös hal nemével gazdagítatott meg nem regiben, mellyet az északi tengerben, a' Norvégiai partok mellett fogtak a' halászok. Ennek a' halnak hossza három lábni, és tengeri tigrisnek neveztetik. Elevénen vitetett Párisba, apró halakkal él, az urát esméri, szavát fogadja, és parantsolatjára a' vízből ki megyen. Ama híres természet vizsgáló tudós Frantzia *Buffon* ezt a' hal nemét, természeti historiájának 26-ik darabjában völtaképen le írja.

A' Frantzia Monitör azt jegyzi meg, hogy a' belső dolgokra ügyelő miníster a' Frantzia Császár parantsolatja szerént annyira meg szaporította Frantzia Országban a' Spányol faj juhokat, hogy most már 37 milliomra megyen azoknak számok, hogy 32 milliomnak közönséges, öt milliomnak finom gyapja van. — Ez a' 37 milliom darab juh 120,000 milliom font gyapjat ad eszten-

dönként, mellyből a' mosás után is 60 milliion font marad meg. — Ennekelőtte 12 milliion font finom gyapjú vitetett Spanyol és Német Országokból Frantzia Országba, melly 57 milliion Frankba került esztendőnként, melly summa, ha elegendő Spanyol juhok és kosok lesznek Frantzia Országban, az Országban fog maradni — A' Spanyol juhoknak megszerzésekre, e' most folyó esztendőre 600,000 frankot rendelt a' Kormányshék. Kiváltképen a' *Merinos* névű Spanyol juhokat és kosokat kivánna szaporitani, mellyeknél nevezetesebbek egész Spanyol Országban nemtartatnak.

A' Frantzia ifjú Császárné erköltsi tulajdonságait következő módon festik le a' Párisi közönséges újság levelek: Nem lehet, úgymond, tsudálni, hogy a' Frantziák olly nagy szeretettel, és szives hajlandósággal viseltetnek ahoz, a' kit úgy néznek mint a' békesség zalogát, és a' ki mingyárt az első esztendőben az ő bizodalnokokat bé tellyesítette. Ez a' Fejedelem asszony 19 esztendős korában ült bé e' világnak első Királyi székébe, mellyben azokat az együgyű erköltsöket, mellyek az illy nagy születésű, 's fő rangu személyeknek leg nagyobb díszekre szolgál, úgymint a' szemérmességét, alázatosságot, jótételre való hajlandóságot, érdemeivel való nem ditselkedést megtartotta. Ezek a' meg betsülhetetlen tulajdonságok, mellyek örökség gyanánt szállottak reá, annál kedvesebbé tették a' Frantziáknak szemeik előtt, mivel azokat maga kellemességével, nyájasságával, a' tudományokban 's szép mesterségekben való jó izlésével, és ahoz a' monarkához való szeretetével, a' kit az egész világ tsudál, öszve káptsolta s. a. t.

Garnerin igen híres Párisi levegőbe hajókázó az ifjú Császárné szülésének napján eligyekezett utazni, hogy a' Frantzia Birodalomnak leg-távolabb lévő részeiben is tudtára adhassa azon szívszakadva várt történetet.

Spanyol Ország.

I. Josef Napoleon Király egy 10 személyből álló Commissiot nevezvén ki, arra ezeket bizta: 1) hogy az ifjuság nevelésére, és a' közönséges oskolákra nézve készítsen egy jó planumot. 2) talállyon eszközöket arra, mi módon lehessen azokat jó móddal felállítani. — A' Spanyol Országgi szerzetes Rendeknek meg parantsoltatott, hogy gyónást hallani külömbön ne mérészellyenek, hanem ha azon egyházi hivatalt tovább is gyakoriani kívánván, a' Püspököktől jó magok viseletekről és arra való alkalmas voltokról tanúbizonyosság levelet vesznek, melly ha kifogás nélkül való leszen, mind predikálhatnak, mind gyónást tarthatnak.

A' Madritti 1-ső Mártziusi tudósítások azt tartják, hogy a' *Velasko* kormánya alatt vólt insurgens ármádia minden fegyverével és tábori bagazsiájával egyetemben *Lorge* Frantzia Generálnak meg hódolt, hogy mind a' tiszték, mind a' köz emberek a' *Jósef Napoleon* Király hívségére eskütetek, és azt kívánták, hogy engedődjön meg nékiek a' Király zászlója alatt szolgálni.

A' múlt Februárius 9-ik napján a' Segoviai katona őrizetnek egy tspanatja *Tilly* Generál vezérlése alatt Madronába és Abadesbe marsirozott az ott lévő haramjáknak megtámadásokra, és

széllyel verettetésekre. Szerentsessen végbe is vitte a' reá bízott dolgot, és 20 embert, 25 lovat elfogott. — Azon tsapat, Febr. 12-ikén más insurgens seregeket is széllyel vert.

Nagy Britannia.

A' Londoni 8-ik Mártziusi tudósítások szerint a' Portugallia Országban lévő Anglus hadi seregék minden héten háromszor bé sózott húst enni kénytelenítetnek, kevés vágni való marhavitetvén oda Afrikából; ellenben lisztjek bőven van, mellyet északi Amérikábol hozdanak Liszbonába. — Az ezen város előtt lévő Torres Vedrasi erős lineákat meg nem támadhattyk a' Espanziák addig, mig nehéz vagy ostromló ágyúik oda nem vitetnek, ezeket pedig, igen rosszak lévén Portugalliában az utak a' hosszas essözések miatt, hamarjában oda vinni nem lehet.

A' mint ennekelőtte a' Kurirban meg írtuk, Peru tartományiak Quito névű városában az ott lévő Spanyol örző sereg 4000 lakosokat, minden nem és kor különbség nélkül, tudniillik, férfiakat, asszonyokat, és gyermekeket le vagdalt azért, mivel azok az anya országtól elszakadni's magokat szabadakká, és mástól nem függökké tenni kívánták, melly szörnyű történet nemcsak meg nem szelidítette, sőt inkább felette megmérgecsitette az oda való insurgenseket. Sok olly kemény hírdetmények forognak a' Spanyol Amérikában, mellyekben a' honnyi születésű lakosok a' fegyver fogásra és meg öletett hazafitársaik vérenek meg bosszulására unszoltatnak, és mivel az ott lévő Spanyol Országi örző katonaság gyengelábon áll, és azoktól is sok katonak szöktek

által az insurgensekhez, könnyen hatalmat ve lehetnek rajtok, melly miatt kevés pénzt lehet Amérikából a' Kádicszi Juntának küldeni ennek-utánna.

Sok Anglia Országi Kereskedőknek kérésekre megengedte a' Londoni fő Kormánysház, hogy az Angliai portékáknak kivitelekre minden megszorítás nélkül való szabadság levelek adattassanak; de a' Frantzia, Hamburgi és Brémai hajóknak semmi portékák nem adatnak. Ennekelőtte azok a' hajók, mellyek szabadság levelek mellett az Angliai kikötőhelyekből ki eveztek, le kellett magokat arra kötelezni, hogy életet fognak vissza vinni, de most ezen lekötélés alól is felszabaditattak.

Helvétziai Respublika.

Végtere, olly végzést tett a' Graubündeni Cantón (deakul Respublika Grisonum) mellyet régtől fogva minden meg világosodott lakosok nagy nyughatatlansággal vártak és óhajtottak. A' pallérozott Európában nem kis hiba vólt, hogy a' régi hibás Julianum Kalendáriumot ottan csak azért tartották meg, hogy az ott lakó Protestánsok, nem értvén a' dolgot, a' meg jobbitatott Gregorianum Kalendáriumot, csak azért, hogy annak szerzője Római Pápa vólt, megvetették, 's mind ekkorig bé venni nem akártak.— Ennek a' Gregorianum Kalendáriumnak bé vitetése olly sok ellenkezőket talált azon Kantonban, hogy egy Predikátort, a' ki annak bévételéről a' templomban predikállani, 's azt halgatóinak javasolni bátorokodott, halgatói prédikátori hivataljától meg fosztották. — Végtere csak ugyan diadalmaskodott

a' józan okosság, a' rendeletlenség megszűnt, és az ellenkező gyülekezetek azon rendelkezéseknek, mellyeket a' Kantonbéli nagy Tanács kiadott, engedelmeskedtek.

Elegyes Dolgok.

A' Simploni Osztálynak hegyeiben, melly ennekelőtte Vallesiának neveztetett, és különös kis Respublikátska vólt, sok nemes ércz van elrejtve. Ez ugyan tudva vólt már ennekelőtte is, de bizonyos politica okokra nézve senki sem kereste azokat. Most pedig, minekutánna ez a' Respublikátska is öszve kaptsolatott Frantzia Országgal, egy társaság allott öszve, melly Brieg mellett bányákat fog fel állítani, reménysége lévén, hogy ottan sok ezüstöt, ónt és rezeret fognak találni. — Plattner híres Lipsiai Professor úr, a' törvényes tudományoknak tanítására, a' Marpurgi Universitásba hivattatott meg. — Ennekelőtte a' Frantzia és Török Kurírok Német Országon által utaztak Parisba és Konstantzinápolyba, most már rövidebb úton mennek a' Simplon hegyén Bosnián keresztül, és a' portékákat is rövidebb úton, 's kevesebb költséggel lehet azon vinni. — Dánia és Norvégia országok közt újokban mutogattyák magokat az Anglusok hol Anglus, hol más neutralis nemzeteknek vitorlaikat függesztvén hajóikra. — A' Máltai szigetben olly sok Angliai manufactura van, hogy a' leg óltsóbb arron sem veszi meg azokat senki is. — Az Anglus kereskedőknek nem lévén annyi költségek, hogy azokat hazájokba vissza vihessék, mind ott hagyták, 's magok könnyű szerrel haza mentek. — Azon szigetben igen drága és szük az eleség. — Dánia és Své-

tzia Országok egymással abban meg egyeztek, hogy azok a Svétziai hajók, mellyek Anglia országból Svétziába sőt hordanak, a Dánusoktól meg ne akadályoztassanak, hanem mind oda mind vissza szabadon mehessenek. — Azok a Spanyol hadi foglyok, a kik Straszburg környékén vannak, annak a nagy canalinak, vagy vizi tsatornának készítésére fordittatnak, melly által a közép tenger a Baltikum tengerrel öszve fog kaptsoltatni. — Norvégiában, a Christianiai városi chirurgus meghazutollya azokat a Svétziai Zsurnalistákat, a kik azt hirtelték vala, hogy a meg bóldogult Svétziai Korona herczeg Christianiában való lakása alatt is gyakorta kinlódott volna a görtsben, és azt mondja, hogy mindenkor friss egességben vólt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

J e l e n t e s.

Az el múlt 1810-ik esztendőnek Junius hónapjában, egy külföldi Universitásról visszajött hazánkfiának egy könyves ládája gyanithatólag Pesten, a hajóról lett ki rakodáskor eltéveledvén, ha valaki ennek hollétéről valamely jó hirt tudna adni a Magyar Kurir Iróinak, szivesen kéretik ezen felebaráti szeretetnek tellyesítésére. A könyves láda vagy Verschlag egy kevéssel hosszab egy réfnél, magassága mintegy fél réf, két végein mogyorófa abrantsok vannak, fekete szinnel Sz. I. veres bleyveissel V. betűk vagynak egyik lapján írva, — és a Bécsi fő Harmintzadon ón petsét üttetett rea. — A ki ezen dolog felől valami hirt tehet, költségét és fáradságát jó szivel megfizetjük.

D. D. S.